

Armbågsledsdysplasi, ED

Ur protokoll AK 5-2022

§ 100 Policyuttalande gällande armbågsledsdysplasi, ED

Observera att detta uttalande träder i kraft den 1 januari 2024.

SKK/AKs generella rekommendation är att använda hundar med normala armbågsleder (ED-grad 0) i avel. I raser med hälsoprogram för ED på nivå 3 är detta ett krav för registrering av avkomma. SKK/AK vill förtydliga att det inte kan anses förenligt med grundreglernas punkt 2:2 att använda hund med ED-grad 2 eller 3 i avel. Oavsett ED-grad är det inte heller förenligt med grundregeln att i avel använda hundar med kliniska symptom på ED, hundar med diagnosen ”ED klinisk” i SKKs databas eller hundar som är opererade på grund av ED.

SKK/AK menar att det i enstaka fall kan vara motiverat att använda hund med lindrig ED, grad 1, i avel, med hänsyn till andra viktiga egenskaper och/eller populationens långsiktiga utveckling med avseende på genetisk variation. Här bör rasspecifik hänsyn tas, bland annat till rasens konstitution (t ex storlek och kroppsvikt), hälsostatus och avelsbas. I det fall hund med ED-grad 1 används i avel är det viktigt att säkerställa att parningskombinationen inte medför ökad risk för kliniska problem till följd av ED hos avkommorna. Hund med ED-grad 1 bör paras med ED-fri individ (ED-grad 0) alternativt i parningskombination där ED-index är större än 100. SKK/AK vill understryka att användning av hund med ED-screeningsresultat grad 1 i avel ska vara sparsam och åtföljas av noggrann utvärdering av avkommorna. I nästa generation bör i första hand hundar med normala armbågsleder (grad 0) ses som potentiella avelsdjur.

Armbågsledsdysplasi, ED (efter engelskans elbow dysplasia), innebär en onormal utveckling av armbågsleden som äger rum under hundens uppväxttid. ED är ett samlingsnamn för olika tillväxtrubbningar som kan leda till benpålagringar runt armbågsleden. När skelettet vuxit färdigt (och ibland även tidigare hos kliniskt drabbade individer) kan man bedöma armbågsledernas utformning och graden av eventuella benpålagringar med hjälp av röntgen. Det är dock inte möjligt att utifrån röntgenbilden utläsa om en hund har kliniska besvär av sin ED eller inte. Graden av benpålagringar (osteoartrit) ger inte heller någon tillförlitlig upplysning om hur allvarligt det underliggande grundlidandet i leden är. Röntgen och avläsning inom SKKs hälsoprogram syftar alltså inte till att fastställa individens kliniska status utan är i första hand en vägledning i avelsarbetet.

ED anses av många vara en mycket större orsak till hälta hos våra hundar än höftledsdysplasi, HD. Det bör poängteras att hundar med någon grad av ED, även lindrig sådan, per definition har förändringar i leden som har givit eller kan ge upphov till benpålagringar (osteoartrit). I detta avseende skiljer sig graderingen av ED från den av HD. Detta, i kombination med att hunden bär mer vikt på sina framben än bakben, gör att även lindrig ED kan förväntas orsaka individen mer kliniska problem än motsvarande grad av HD.

Eftersom hundens ED-status påverkas av såväl gener som miljö utgör den enskilda individens ED-grad ett relativt osäkert mått på dess avelsvärde. För en säkrare avelsvärdering finns idag ED-index tillgängligt i flera raser. Genom att se till parningskombinationens ED-index, snarare än till en enskild individs ED-grad, kan en säkrare avelsvärdering avseende ED göras.

I raser som har tillgång till ED-index bör avelsbeslut baseras på avelsdjurens index snarare än deras ED-grad. SKK/AKs generella rekommendation är att parningskombinationens ED-index, d v s föräldradjurens genomsnittliga ED-index vid parningstillfället, ska vara större än 100. Denna rekommendation innebär att avkommorna förväntas få ett index för ED som är bättre än genomsnittet i rasen (referenspopulationen). Vid parning med utländskt avelsdjur, som saknar index för ED i SKKs databas, är den generella rekommendationen att det svenska avelsdjuret bör ha ett index för ED över 100. Det utländska avelsdjuret bör ha ED-grad 0 (utan anmärkning). I raser som inte har ED-index bör avelsurvalet baseras på såväl avelsdjurens egen ED-grad som tillgänglig information om ED-status hos nära släktingar (föräldrar, syskon och eventuella tidigare avkommor) för en säkrare bedömning av individernas avelsvärde.